

॥ ਅਧਿਆਇ-37 ॥

ਚਾਵੜੀ ਸਮਾਰੋਹ

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੇਦਾਂਤਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਪਰਖ ਕਰਕੇ ਚਾਵੜੀ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਤਸਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਾਂਗੇ।

ਧੰਨ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੀ, ਉਸੇ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਨੰਦਦਾਇਕ ਲੀਲ੍ਹਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਅਦਭੁੱਤ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ। ਕਦੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰਮਕਾਂਡੀ ਜਿਹੇ ਲੱਗਦੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਅਤੇ ਆਤਮਗਿਆਨ ਵਿਚ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਕਦੀ ਉਹ ਅਨੇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਉਹ ਪੂਰੇ ਬੇਕਾਰ ਲਗਦੇ ਪਰ ਉਹ ਆਲਸੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜਾਗਰੂਕ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਉਹ ਗੰਭੀਰ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਲ ਦਿੱਖਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵਰਣਨ ਤਾਂ ਸਮਰਥਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਾਲਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਾ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਜਾਂ ਭੈਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਜਿਸ ਅਨੁਪਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਰਨ ਤਕ ਵੀ ਨਾ ਭੁੱਲੇ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਝੁੱਕ ਕੇ ਨਿਮਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਈਸ਼ਵਰ ਦਾ ਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰੱਸ ਮਾਨਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਵਿਨਾਸ਼ਕ ਚਰਣਾਂ ਦੀ ਇਕਾਗਰ ਭਾਵ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ, ਇਹ ਹੀ ਸਾਡੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਹੈ।

ਹੇਮਾਂਡਪੰਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੇਦਾਂਤ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਦੇ ਕੇ ਚਾਵੜੀ ਦੇ ਉਤਸਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੇਠਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ—

ਬਾਬਾ ਦੇ ਸੌਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਚਾਵੜੀ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਂਸਮਾਧੀ ਤਕ ਚਾਲੂ ਰਿਹਾ। ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਚਾਵੜੀ ਵਿਚ ਮਰਿਆਦਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਰਚਣਾ 10 ਦਸੰਬਰ, ਸੰਨ 1909 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਚਾਵੜੀ ਦੇ ਉਤਸਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰਾਂਗੇ। ਏਨਾ ਮਨਮੋਹਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਠਿਠਕ-ਠਿਠਕ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਭੁਲ ਕੇ ਇਹੀ

ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਜ਼ਾਰਾ ਕਦੀ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਾ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਚਾਵੜੀ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤ ਰਾਤ ਆਉਂਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਅਪਾਰ ਜਨ-ਸਮੂਹ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਕੇ ਘੰਟਿਆਂ ਤਕ ਭਜਨ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਜਿਆ ਦਾ ਰੱਥ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੁਲਸੀ ਵਰਿੰਦਾਵਨ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮੰਡਪ ਵਿਚ ਤਾਲ, ਚਿਪਲਿਸ, ਕਰਤਾਲ, ਮ੍ਰੰਗ, ਖਜਰੀ ਅਤੇ ਢੋਲ ਆਦਿ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ ਲੈ ਕੇ ਭਜਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਜਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁੰਬਕ ਵਾਂਗ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਸਾਈਂਬਾਬਾ ਹੀ ਸੀ।

ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਨੂੰ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਭਗਤ ਬੜੀਆਂ ਗੀੜਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਸਤ ਸੀ। ਕੋਈ ਤੋਰਨ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਰਹੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਪਾਲਕੀ ਅਤੇ ਰੱਥ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਦਿ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂਬਾਬਾ ਦੇ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਜਗਮਗਾਉਂਦੀ ਮਸਜਿਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਮਝੋ ਅਜ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀਵਾਲੀ ਆਪ ਸ਼ਿਰਡੀ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ ਤਾਂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂਬਾਬਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਘੋੜਾ ਸ਼ਾਮਕਰਨ ਖੜਾ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਾਈਂਬਾਬਾ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਗਤ ਮੰਡਲੀ ਨਾਲ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖੜੇ ਹੋਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਗੂੜਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਮਾਮਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਉਹੀ ਕਫ਼ਨੀ ਪਾ ਕੇ ਕੱਛ ਵਿਚ ਸਟਕਾ ਦੱਬ ਕੇ ਚਿਲਮ ਅਤੇ ਤੰਬਾਕੂ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਇਕ ਕੱਪੜਾ ਪਾ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉਪਰ ਇਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਜ਼ਰੀ ਦਾ ਸ਼ਾਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਪ ਬਾਬਾ ਨੇ ਪੂਣੀ ਨੂੰ ਬਲਦੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲਕੜਾਂ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੂਣੀ ਨੇੜੇ ਦੇ ਦੀਵੇ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬੁਝਾ ਕੇ ਚਾਵੜੀ ਨੂੰ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਹੁਣ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ ਵਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਆਉਣ ਲਗੀਆਂ। ਸਾਹਮਣੇ ਰੰਗ ਬਰੰਗੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜੀ ਚੱਲਣ ਲਗੀ ਅਤੇ ਨਰ-ਨਾਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਜ ਵੱਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਰਤੀ ਦੇ ਭਜਨ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਚਲਣ ਲਗੇ। ਕੋਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਨਾਚ ਕਰਨ ਲਗਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਨੇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲਣ ਲਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਨੇ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਪੌੜੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਚਰਣ ਰੱਖੇ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਭਾਲਦਾਰ ਨੇ ਲਲਕਾਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਦੋਵਾਂ ਪਾਸੇ 'ਤੇ ਲੋਕ ਚੌਰ ਲੈ ਕੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੱਖਾ ਝਲਣ ਲਗੇ। ਫੇਰ ਰਾਹ 'ਤੇ ਦੂਰ ਤਕ ਵਿਛੇ ਹੋਏ ਕਪੜਿਆਂ ਉਪਰ ਜਲੂਸ ਅਗੇ ਵਧਣ ਲਗਾ। ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੱਬਾ ਅਤੇ ਮਹਾਲਸਾਪਤਿ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਪੂ ਸਾਹਿਬ ਜੋਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਛੱਤਰ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ-ਅੱਗੇ ਪੂਰਾ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਅਸ਼ਵ ਸ਼ਾਮਕਰਨ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਛੇ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ

ਦੀ ਭੀੜ ਸਾਜਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਹਰੀ ਅਤੇ ਸਾਈਂ ਨਾਮ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸਮਾਨ ਗੂੰਜ ਉੱਠਦਾ ਸੀ, ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਚਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਲੂਸ ਚਾਵੜੀ ਦੀ ਨੁਕਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਦਿਖਣ ਲਗੀ। ਜਦੋਂ ਨੁਕਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਾਬਾ ਚਾਵੜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਅਲੌਕਿਕ ਨੂਰ ਬੜਾ ਅਨੌਖਾ ਸੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਣ ਲਗਾ ਕਿ ਪਹੁ ਦੀ ਲਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਉਤੇ ਆ ਗਈ ਹੋਏ। ਉਤਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਚ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਜ ਪਹਿਲੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਜਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਉਪਰ ਥਲੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਜ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋਰ ਨਾਲ ਸਾਜ ਵਜਾਉਣ ਲਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕਾਕਾਸਾਹਿਬ ਦਿਕਸ਼ਿਤ ਗੁਲਾਲ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਨ ਲਗੇ। ਬਾਬਾ ਦੇ ਮੁੱਖ-ਮੰਡਲ ਦੀ ਲਾਲੀ ਦੀ ਚਮਕ ਜਗ ਮਗਾਉਣ ਲਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਦਿਲ ਭਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਲਗੇ। ਇਸ ਮਨਮੋਹਕ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਵਰਨਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਰਨ 'ਚ ਕਲਮ ਸਮਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਭਾਵ ਵਿਚ ਭਗਤ ਮਹਾਲਸਾਪਤਿ ਤਾਂ ਨਚਣ ਲਗੇ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਦੀ ਅਖੰਡ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਰੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਅਸਚਰਜ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਾਲਟੋਨ ਫੜ ਕੇ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਬਾਬਾ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਗਹਿਣੇ ਲੈ ਕੇ ਮਹਾਲਸਾਪਤਿ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਤਾਂ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਜਲੂਸ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਝਾਕੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਰ-ਨਾਰੀ, ਕੀ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਕੀ ਫਕੀਰ, ਸਾਰੇ ਉਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਹੁਣ ਬਾਬਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਗੇ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਹੌਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਗਾ। ਸੰਪੂਰਨ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਝੂਮਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਲੂਸ ਚਾਵੜੀ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਹੁਣ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕੇਗਾ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਮਨੋਹਰ ਅਤੀਤ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪਿਆਸ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ।

ਚਾਵੜੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾਵਟ ਵੀ ਅਤਿ ਉਤਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉੱਤਮ ਚਾਂਦਨੀ, ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਅਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਂਡੀ-ਲਾਲ ਟੈਨ (ਗੈਸਬਤੀ) ਲਗੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਚਾਵੜੀ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧੇ ਅਤੇ ਆਸਨ ਵਿਛਾਕੇ ਸਰਹਾਣੇ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਬਿਠਾਇਆ। ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਧੀਆ ਅੰਗਰਖਾ ਪੁਆਇਆ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦਾ ਮੁਕਟ ਧਾਰਨ ਕਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਫੁਲਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਏ। ਫੇਰ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਕਸਤੂਰੀ ਦਾ ਵੈਸ਼ਣਵੀ ਤਿਲਕ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿੰਦੀ ਲਾ ਕੇ ਦੇਰ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਕਪੜਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਪਰ ਹੀ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਬਾਬਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਨਾ ਦੇਣ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਜਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਸ਼ੋਭਾ ਅਨੌਖੀ ਸੀ।

ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਨਿਮੋਣਕਰ ਨੇ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਛੱਤਰ ਲਗਾਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਡੰਡੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਾਪੂਸਾਹਿਬ ਜੋਗ ਨੇ ਇਕ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧੋਤੇ ਅਤੇ ਅਰਧ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਤਮ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਚੰਦਨ ਲਗਾ ਕੇ ਪਾਨ ਦਾ ਬੀੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸਨ ਉਪਰ ਬਿਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਫੇਰ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਭਗਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀਚਰਣਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਕੇ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਰਹਾਣੇ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਤਾਂ ਭਗਤ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਚੌਰ ਅਤੇ ਪੱਖੋ ਝੱਲਣ ਲਗੇ। ਸ਼ਾਮਾ ਨੇ ਚਿਲਮ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ ਫੂਕ ਮਾਰ ਕੇ ਚਿਲਮ ਭਖਾਈ ਅਤੇ ਉਹ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਪੀਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਲਮ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੇਰ ਉਹ ਭਗਤ ਮਹਾਲਸਾਪਤਿ ਨੂੰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਧੰਨ ਹੈ ਉਹ ਬੇਜਾਨ ਚਿਲਮ। ਕਿੰਨਾ ਮਹਾਨ ਤਪ ਹੈ ਉਸਦਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਕਰ 'ਤੇ ਘੁਮਾਉਣ, ਪੁੱਪ ਵਿਚ ਸੁਕਾਉਣ, ਫੇਰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਤਪਾਉਣ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕ ਸੰਸਕਾਰ ਪਾਏ। ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਦੀ ਛੋਹ ਅਤੇ ਚੁੰਮਨ ਦਾ ਚੰਗਾ ਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਾਰਜ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਫੂਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲਦ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੂਸ਼ਬੂਦਾਰ ਫੂਲਾਂ ਦੇ ਗੁਲਦਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੇ। ਬਾਬਾ ਤਾਂ ਵੈਰਾਗ ਦੇ ਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰ ਸੀ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀਰਿਆਂ ਜਵਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਫੂਲਾਂ ਦੇ ਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਜ ਪੱਜ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਰੁਚੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਨ? ਪਰ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸਚੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਵਸ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਜ ਵਜਣ ਲਗੇ ਅਤੇ ਬਾਪੂਸਾਹਿਬ ਜੋਗ ਨੇ ਬਾਬਾ ਦੀ ਆਰਤੀ ਕੀਤੀ। ਆਰਤੀ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੇ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਗੇ। ਉਦੋਂ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿਲਮ ਪਿਲਾ ਕੇ ਗੁਲਾਬ ਜਲ, ਇੱਤਰ ਆਦਿ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਇਕ ਫੁੱਲ ਦਿੱਤਾ। ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ, “ਤਾਤਿਆ, ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਉ, ਪਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਵੀ ਜਾਣਾ, ਤਾਂ ਹਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਤਾਤਿਆ ਪਾਟਿਲ ਚਾਵੜੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਫੇਰ ਬਾਬਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਦਰਾਂ ਵਿਛਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬਿਤਸਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਰਾਮ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

|